

XXVII. évfolyam

5. szám

SZERETET

VALLÁSOS REFORMATUS EGYHAZI FOLYÓIRAT

Alapított az 1906. esztendőben.

Alapította, szerkeszti és kiadja: Török Imre

Megjelenik havonként Kisujszálláson. — Előfizetési díja: helyben 2 P. Vidéken 2.40. Egyes szám ára: 25 fillér

Kisujszállás

1938. május hó

Bevezetés

Felhívást kaptam jóakaróimtól, akik régebben kiadott imakönyveimet szeretettel olvassák ma is még, hogy ne egy évhez kötötten (mint a múltban, ahogy az 1934. és 1935. évekre írtam volli könyvecskéimet!), hanem mindenkorra való imakönyvet írjak s adjak ki. Nem egészen jól vettem ide e szót, hogy: Imakönyvet! — mert hiszen könyveimben, úgy volt a régebbiekben és e most megjelent könyvemben is úgy van, nem pusztán imádságok foglaltatnak a különböző alkalmakra, hanem egész házi, családi istentiszteletek anyaga: t. i. ének, szentige és imádság. A két előbbit nem szövegük szerint foglalom bele könyvembe, csak számjelzéssel, — az imádságot azonban egész szöveggel. Azonban imádságaim mind rövidek, nagyon hatott ugyanis rám az a külföldi példaszó: Rövidségben több az érdem! A mai ember nem ér rá hosszan imádkozni: (— Amerikában láttam a test táplálására célzó „gyors ebédeket“. Néhány perc alatt megessi, jobban mondva tán megissza az ot-tani ember, folyadékokból álló ebédjét a quick lunch = kvikk löncsöt, aztán fut a munkájához tovább), az én imádságaim ezért is rövidek. Idézhetném itt egy német filozófus szavait is: Mély érzés — rövid ima! —

Az imádság — tudjuk — Istenhez való beszéd, a szívnek Isten előtt feltárása. Ha emberek közt is magasabb-

rangú, vagy tisztesebb emberrel beszélök, gondolataimat, szavaimat jobban megválogatom; hát mikor a legfelségesebb lény előtt tárja fel magát a szívem?

Hogy szükség van-e az Istennel való társalgásra, a Hozzá szólásra: tán mondanom sem kellene. Van-e ember, akinek nincs szüksége áldásokra, amelyek pedig csak Istentől jönnek? Minden napunk, sőt percünk, minden falat, sőt morzsa kenyérünk Ötöle van: mi nem adhatunk életünkhöz egyetlen szempillantást sem és nem teremthetünk egyetlen búzaszemet. És hát a beteget az orvos gyógyítja-e meg, s a gyógyszerek? Nem a Mindenható-e, ki a gyógyszert s az orvost is teremtette? És a vigasztalás kitől jó? Ember nem vigasztalhat, ha angyalok nyelvén tudna is szólani, s ha tele van is a szíve a legtisztább szeretettel. Egyedül Ő az „édes vigasztaló“! No és mennyi nyugtalanság, kétség, gond, baj, szenvedés van az életben? — ki oszlatthatja, ki szüntetheti mindezeket?

Az eddigiekben feltett sok kérdésemre mindenki ezt feleli, meg vagyok arról győződve teljesen: az Isten, egyedül az Isten, a mi jó Atyánk, kiről tudjuk a Szentírásból, hogy előbb elfeledkezhetik az édesanya (pedig ez már ugyancsak „nagy szó“) az ő gyermekéről, mintsem hogy a mi Atyánk mirőlunk elfeledkez-
nék.

A Göncöl-szekér rúdja is fordul; úgy nézem, fordul a világ is, az ember is: az Isten felé! Hovatovább többen és többen keresik és imádják az Istent. Kis könyvem az Istenkeresést és az Ő megtalálását mozditja elő. Énekelni szeret az ember. Az ének, szövegével és dallamaival, mint kétszárnyú galambmadár viszi csendes-szelíden Isten színe elé a lelket. A Szent-igék, a bibliai részek keresgetése az Isten könyvében való jártasságra vezet, amely úton az ember megismeri Őt, és önmagát, — a legfőbb igazságot s a legnagyobb kegyelmet, s így boldoggá lehet. Imáim szavaihoz, nem feltétlenül szükséges, hogy tartsa magát az imádkozó. Úgy igyekeztem írni az imádságokat, hogy azok új és újabb gondolatokat adjanak az imádkozni szeretők lelkébe. Így mintha a Biblia szavait akarnám megvalósítani: Uram, taníts minket imádkozni! — így szóltak egykor tanítványai a Mesterhez, — tanítok én is kit-kit imádkozni. Tanítsatok minden népeket! — mondá az Úr.

Ami engem illet (bocsánat a kérkedésért!) egy lelkésztársam, barátom-e vagy rosszakaróm? — azt állította egyszer felőlem, hogy ehhez meg amahhoz tán nem is értek, de imádkozni tudok. Én ehhez még azt teszem hozzá, hogy szeretek is nagyon imádkozni. Én, aki többször voltam a halál révén, s esztendőig beteg, és tudom, hogy — a Biblia szerint —, imádság által tartatunk meg. Ide jegyzem azt is, hogy magyarul érzek, tehát írok is. Imádságaim, majdnem így merném kifejezni, régi-debreceni, igazi református érzésből fakadtak, az öreg Szikszay tanítványának vallom magam. A gépies, mondvacsinált, a vallást és vallásosságot szinte játékká tevő modern módszereket nem szeretem, s azokat a legszentebb dolog alacsonyításának tartom. Én megmaradok azokban, amiket tanultam és ezekhez hív leszek mindhalálig. (II. Tim. 3: 14.)

Azt hiszem, ez kedves dolog is a sem lényegében, sem irgalmasságában változást nem ismerő nagyjó Isten előtt.

Imakönyvemben mindenki megtalálja a neki kellő imádságokat. Van egy-egy kis sorozat imádság, mindennapra, a legkülönbözőbb sorsú embertestvéreim részére: boldog, boldogtalan, aggodalmaskodó, egészséges, beteg, felgyógyult, gyászoló, ifjú, öreg, szegény, gazdag, szeretteiben örvendező, árva, elhagyott, ártatlan és bűnös, stb., stb. részére külön-külön so-

rozat. Vannak különböző alkalmakra szánt imák: minden évszakra, minden ünnepre, farsangra, bőjtre, bűnbánati hétre, ó-évre, újévre. Sors szerint: örömszülőknek, vőlegénynek, menyasszónynak; bölcső felett, koporsó és sír felett. Igyekeztem mindenkinek szíve szükségét figyelemben tartani.

Könyvem kis alakú, de nagyobb terjedelmű. Külső alakja tetszetős, művész tervezte a fedőlapját. S bár ilyen, mégis jutányosan kaphatja kiki (körülbelül a kiállítás költsége harmadrésze a könyv ára!); ez pedig azért történhetik így, mert azok, akik méltányolták eddigi munkálkodásomat, írásaimat: előre összeadtak néhány száz pengőt, hogy a könyv olcsó legyen, hogy mindenki — még a szegényebb sorsúak is megszerezhessék, sőt a legszegényebbeknek ingyen is adhassam. Midőn ezeknek a nemes érzésű, így írhatnám: istenes embereknek jóságukat, áldozatukat megköszönöm, egyben ilyenén szíves segedelmezésre még most is bátor vagyok kérni kegyes lelkeket, akiknek Isten a föld javából többet és akiknek megértő szívet-lelket adott, hogy minél több szegénynek ingyen adhassam könyvemet. Régi imakönyveim ezerszámra keltek el s forognak közközen a magyar keresztyének között.

Könyvemet ez ünnepi esztendőre jelenttettem meg éppen. Debrecennek s a magyar reformátusságnak nagy ünnepi esztendeje az 1938. Reformátusok világgongresszusa is (Debrecenben), magyarok összetalálkozása is az egész föld kerekéről (Budapesten); közvetlen gyülekeztem s itt a környéken is több, egyházközség, templomaink 150 s még több éves jubileumát is ünnepeljük, új templomok is épültek: eképpen ünnepi emlékek szántam imakönyvemet, s ezzel még szentebbé, bensőségesebbé igyekeztem tenni ünnepelésünket.

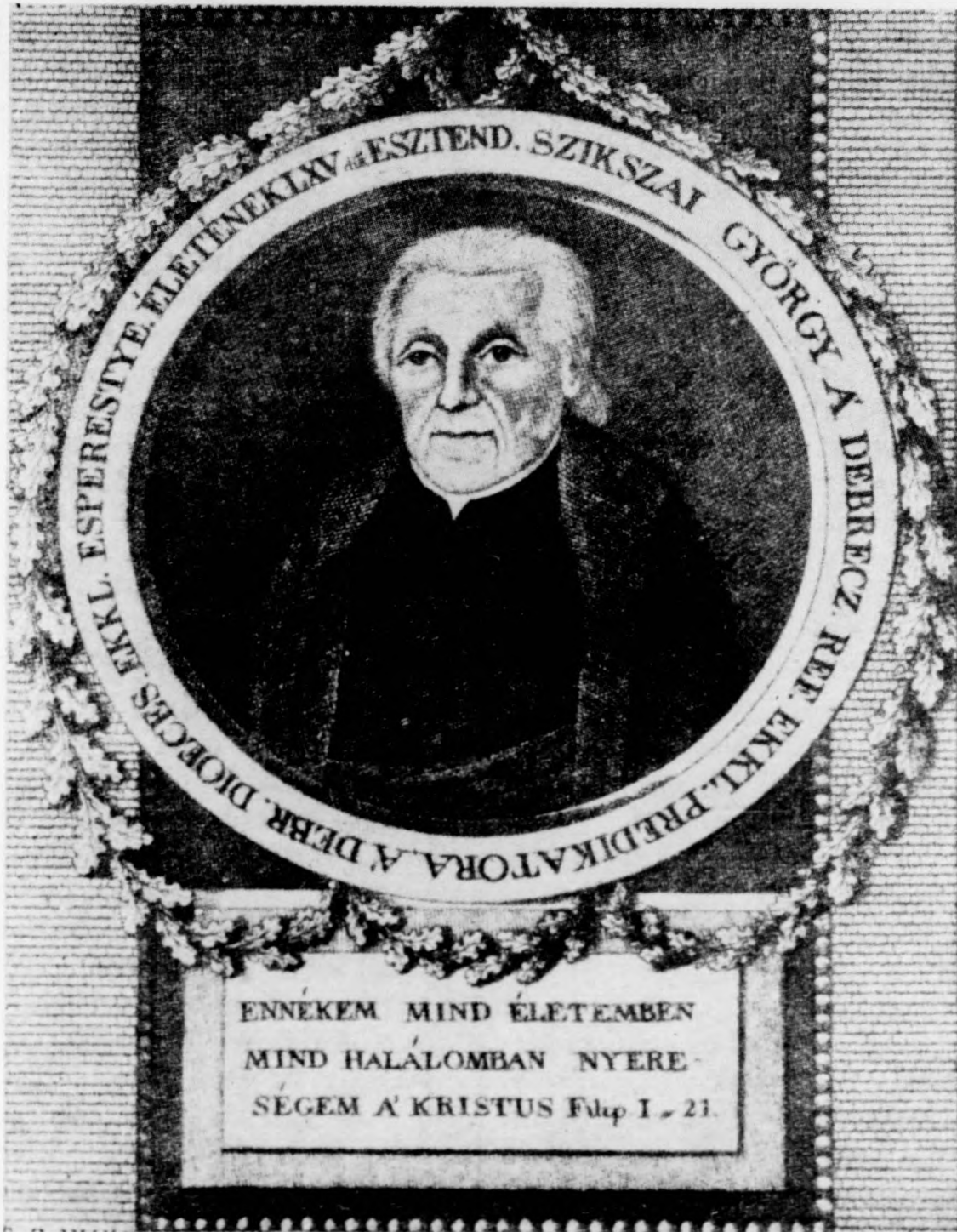
Zárom bevezető soraimat azzal a lelkemet igen nagyon megragadott szent gondolattal: „Isten sokkal hajlandóbb minket meghallgatni, mint mi imádkozni!” Igaz!

Tehát: „Szüntelenül imádkozzatok!” „Kérjétek és megadatik!”

Szeretettel mindenekhez:
a könyv írója: T. I.

Luther Márton most 400 esztendeje, hogy megírta nagyhírű énekét, melyet mi reformátusok is énekelünk: „Erős vár a mi Istenünk“.

A „Keresztyén Tanítások” írója

Nem gondolom, hogy volna olyan református ember, aki ne ismerné a „Ker. Tanítások” című könyvet. Én, — hogy úgy mondjam — azon nőtem fel. Azt olvasta előttünk szegény anyám, atyám. S hallgatta a hat gyermek. Tán abból tanultam, amit tudok? S azt tanítom ma is, amit abból tanultam.

A „Ker. Tanítások” írója: Szikszai György volt, ki most 200 esztendeje született Békésen. (1738. márc. 21-én.) Mint maga megírta: Jó és nagyindulatú szülőitől (hasonnevű atyja lelkész volt, anyja pedig Szücs Anna!) a hazájabeli iskolában elkezdett tanítani! Onnan Hódmezővásárhelyre, majd a debreceni kollégiumba, később külföldi egyetemekre került. Debrecenben — már mint tanulónak — baja volt a tanárokkal, akik büntetést mértek rá sok egyéb hibája miatt, de különösen a

„Későn kelés” és a „magyar beszéd” miatt. (Diákoknak t. i. csak latinul volt szabad beszélniük még egymás között is.) A debreceni bajok után még több baja támadt Makón, hol lekipásztor lett. Fegyelmet akart gyakorolni, mint azt külföldön látta. Ám a makóiak nem vették be a fegyelmet. Nem nagyon tetszett nekik, hogy „lelki romlottságban lévőknek” s gonoszt kedvelőknek nyilvánította őket lelkészük, s váltig kérte, intette őket, hogy vegyenek „új lelki életet, jóra elevenséget, kedvet, vidámságot” és „a gonosztól legyenek idegenné, bűnnek szolgájából Isten szolgálivá s ekképen az Ő kegyelmének részeseivé”.

Ha más pap mondaná ezeket, ma is fájna. Csak a továbbfutó evangélikátorok merik ezt kibökkenteni. Pedig hát a Biblia azt tartja: „Dorgálással intsed hallgatód!” Ez tehát nemesak joga volna, de kö-

telessége is a lelkipásztornak.

A makóiak mondom, apprehendáltak a kemény lelkészre s 1783-ban (45 esztendő volt akkor Szikszai!), 9 ember jelent meg a paplakon, Szikszaitól erőszakkal elvették a templom kulcsát, az egyház ládáját, s megfenyegették, hogy ha ott nem hagyja Makót, el is úzik. Otthagytá őket. Elment a jeles pap, három évig — mint írja — „magánosságban“ élt. S akkor — ilyen csodálatos az isteni gondviselés! — Debrecen hívta el papjává.

Ha már ennyit írtam az életéről, hát arról is ide jegyzek valamit, hogy nyilván, mivel a sok bántalmaztatás megedzette a szívét, egyáltalán nem félt a haláltól. „Tudta, kinek hitt s bizonyos volt benne, hogy az ő kincseit megtartja ama napra“, — így írta.

1803. jún. 30-án halt meg. Igen érdekesnek ítélem sírfeliratát, melyet előre elkészített, így: „Ide tétetett az elrothadásra Szikszai Györgynek por teste, melyet az Istenben való reménységgel a Jézus Krisztusban való hittel 66 esztendeig hordozott e földön, melyben eleget fáradott, eleget szenvedett, eleget kesergett, elég jót is vett s melyben egy néhány esztendeig a debreceni reformáta ekklesiának az egyházi szent hivatalban nagy kedvvel szolgált. Ő maga pedig elköltözött innét abba a valóságos életbe, amely fő célja volt lételének, fő igyekezete életének; fő édesítője halálának és amelyet az isteni irgalmasság megígért, a Jézus Krisztus halála megszerzett és bizonyossá tett minden hívő bűnösnek“.

Im ez a sírfelirat!

Ezt az életet, a nagy vigasztalónak életét azzal örizzük meg emlékezetben, hogy könyvét olvassuk, gondolatait szívünk kincseivé s életünk irányítójává tesszük.

Több könyvet is írt, de legjobb műve a Keresztyén Tanítások könyve, amelyet még a csehek is lefordítottak a maguk nyelvére.

Szikszai könyve sok házban megvan s a Biblia és a Zsoltár után a legelterjedtebb magyar református könyvnek mondhatjuk.

Arcképét kegyelettel adom közre.

Mussolini a r. kath. olasz miniszterelnök — a Duce —, elrendelte, hogy minden iskolában tanítani kell az Újtestamentumot, a fontosabb részeit könyv nélkül is.

„Fekete macskák...“

Meghalt korunk egyik legnevesebb s legnagyobb jövedelmű éneke, **Saljapin**. Mondják, amikor évekkor ezelőtt Budapesten fellépett, egy esti díja tizenötezer pengő volt. Ezzel volt arányos a belépti díj is, úgyhogy nem sokan láthatták őt szemtől szembe. Gramofonlemezekről azonban úgyszólván mindnyájan hallottuk hangját. Dalaiból kiéreztek a magyaréval annyira rokon orosz bánatot, azt a szomorúságot, amelyet onnan távoli hazájából hozott magával. Nem volt senki sem ihlettebb tolmácsolója a végtelen nyomornak, amit gyermekkorában maga is átélt, a babonák és elnyomatások, a könnyek és szenvedések földjén, a régi Oroszországban. —

A halála hírével kapcsolatos újságbeszámolókat tudtul adták, hogy kevéssel halála előtt még cikket írt egy külföldi nagy folyóirat számára, ezzel a címmel: **Fekete macskák és a gonosz tizenhárom szám**. A figyelem felkeltéséül vagy magyarázatképen még rövid alcímet is elhelyezett: **Hiszek a babonában**. Cikkében amint ebből a kettős címből is egészen pontosan következtethető, vallomást, hogy ne mondjam: hitvallást tett a babona mellett. Megvallotta: naponként, babonába vetett hitből, ballábbal kelt fel és semmitől sem félt úgy, mint a tizenhárom számtól, amelyet már cikke címében gonosznak ítélt.

És ez az, ami engemet Saljapin halála hírével kapcsolatban a legjobban meghökkent. Felejttem benne a híres énekest s ellentmondásra késztet a babonás ember. Senki sem tudna meggyőzni annak ellenkezőjéről, hogy nagyobb volt énekesnek, mint embernek. Talán vigasztaljam magamat azzal, hogy orosz voltával magyarázhatjuk babonás természetét? Mondjam, hogy a régi Oroszországban még a vallás is csak a babona egyik formájává süllyedt a magából minden evangéliumi kovászt kivető egyház keretei között? — Idézzem az orosz népszokást, amely fertőző betegségek veszedelme és pusztító járványok ellen asszonyok által húzott ekével végzett szántással védekezett?

De miért is mennénk a harmadik szomszédba! Nem találunk magunk körül elég babonát, a legalsóbb és legfelsőbb

társadalmi osztályokban egyaránt? Könyvespolcomról felém néz egy magyaros hímzésbe borított vastag könyv. Egyik legkedvesebb és leggyakrabban lapozgatott könyvem. Akkor kaptam, amikor sok napi küzdés után a halálból az életre tértem vissza. Ebben a könyvben hosszú oldalakon keresztül sorolja fel a tudós író magyar népünk babonáit: a küszöbre szegezett patkótól a szemétnek kifelé söprési tilalmáig.

Ha azt hittük, hogy majd a büszkén emlegetett haladással együtt eltűnik életünkben a sötét babona, nagyot tévedtünk. Újabb és újabb babonák születnek s a régiek megerősödnek és új hajtásokat hoznak. Nemcsak Saljapin vallomása „hiszek a babonában“! Milliók vallják és élnek.

Erre a babonás hitre számít az a leleményes kávé hirdetés is, ami a napokban jelent meg a magyar hírlapokban. Feldöntött sótartót ábrázol a kép s ezzel a felirattal ékeskedik: Puff neki, kidőlt a só, veszekedni fognak. Hát puff neki: hirdetés a babona szolgálatában. Ezek a reklámszöveg-gyártók aztán igazán ismerik a közönség ízlését és hitét, nem mulasztják el kihasználni.

Szaporodik a babona és nőnek a jósok.

A mosolyt érdemlő papagályos nének helyét elfoglalják a nesztelen siklású autókön érkező jósok és jósnők. Amerikában egy hír szerint, évenként mintegy 125 millió pengő üti a jósok zsebeit. A nem régen meghalt francia világhíres jósnő is, mint milliomos távozott az élők világából.

Bővebb magyarázat nélkül is megérthető: **a hit megfogyatkozásával egyenes arányban nő a babona.** Meghal a hit: megszületik helyébe a babona. Istent, igehirdetőt, templomot felvált a Vakhit, a Sors, a jós, a félhomályba borult szalon. Az imát kiszorítja a varázsigé, a gondviselést a szerencse keresése, a kegyelem tudatát az amulett.

De megtart-e a babona? Olvasom, hogy Saljapin, a babonában hívő énekes halálos ágyán egyre ezt kérdezte lázadozva: Miért kell meghalnom? Nem értette. A fekete macskák, a „gonosz tizenhárom szám“ nem adhatott neki feleletet. Nyílt rejtély maradt számára az élet is, a halál is.

Mert ezeket csak azok érthetik meg, akik babona helyett a hit emberei s akiknek vallomása ez: „Hiszek egy Istenben.“

Köszönöm Uram, hogyan élek!

A sorsom ellen sokszor lázadoztam,
Magasba vágytam és alul maradtam,
Az álmaimban táltos lovon jártam,
S önönmagamból rút bálványt faragtam.
Csábított csengő aranyak zenéje,
Álmodtam magam bíboros palástban,
Zengő csodának hittem azt a verset,
Mit énekeltem részegítő lázban.
Ma már tudom, hogy szárnyam gyöngye,
esonka.

A hófehér csúcs — jaj — elérhetetlen.
A legfőbb Úrral nem lehet csatázni,
Mert a hatalma néki véghetetlen.
De gyöngye hangon, reszkető ajakkal
Az örök Isten nagy kegyelmét zengem,
Derékba törve és nem lázadozva,
Hogy búban, bajban élni hagyott engem.
Hogy bíborom nincs, s nincsen földi
kincsem
Már nem sajnálom, minden földi véges.

A koldus ember, kit a sorsa megvert,
Közelebb van a nagy Isten szívéhez.
A lázadásnak mindörökre vége.
Boldog vagyok, mert nem várok csodára.
Maga az élet édes, szent csoda,
De szenvedés és hulló könny az ára.
Ha könnyem hull is, boldogságnak
gyöngye,
Kitárt karokkal kék egedre nézek,
Mert részesévé tettél szent csodádnak,
Köszönöm Uram, hogyan élek.

Harsányi László.

Az ő mérhetetlen jóságából ilyen esérére lépett velünk: magára véve a mi szegénységünket, reánk ruházta az ő gazdagságát, magára öltve a mi gyarlóságunkat, megerősített minket az ő erejével, felvéve a mi halandóságunkat, megajándékozott minket az ő halhatatlanságával, alászállva a földre, utat nyitott nekünk fel a mennyekbe, velünk együtt embernek Fiává lévén, minket magával együtt Isten fiaivá tett. Mindezek olyan határozottan megígértetnek az úrvaesora sákramentumában, hogy egészen bizonyosan tudhatjuk, valóban meg is kapjuk, mintha Krisztus jelennék meg előttünk láthatóan és kézzelfoghatóan.

KALVIN.

Kik lehetnek keresztszülők?

Egyházunk rendtartása szerint a kisgyermek keresztelése alkalmával keresztszülőket kap. E nagyjelentőségű megbízatás az utóbbi időben mintha kezdené elveszíteni fontosságát. Nagyon liberális gondolkodás lett úrrá ezen a téren a szülők és az egyház részéről is. Egyszerűen régi időből megmaradt szokásnak tekintik. Az egyház megkívánja, hogy legyenek keresztszülők, legtöbb szülő csak ezért szerez újszülött gyermeke számára keresztszülőket.

A keresztszülők a szülők helyettesei. Azt is jelenti ez a megbízatás, ha a szülők meghalának, akkor a keresztszülőknél kell vállalni a gyermek kereszttyén hitben való nevelését vagy neveltetését. Erre a keresztelés alkalmával ünnepélyesen ígéretet is tesznek. A szülők legtöbbször nem is gondolnak arra, hogy az általuk kiválasztott nő és férfi megfelel-e keresztügyi hivatásának. Nem gondolnak arra, hogy haláluk esetén a keresztszülők megőriznék-e és gyarapítanák-e azt a lelki kincset, melyet gyermeküknek adtak. Ha pénzről, vagyonról van szó, milyen körültekintéssel választják ki a gyámot! Különös tekintettel vannak arra, hogy a gyám megtartsa és gyarapítsa az árva, a kiskorú vagyonát. De ki törődik a gyermek lelkiéletével? A lelkiárvaság pedig még szomorúbb és mélyebb kihatással van a gyermek életére, mint az anyagi elhagyatottság!

A baj onnan ered, hogy rendszerint a szülők sem veszik komolyan a vallást és nem tartják lényegesnek gyermekük szempontjából sem, ezért nem körültekintők a keresztszülők megválasztásánál. Legtöbbször öletszerűen történik a választás a rokonok, jó barátok, szomszédok közül, a társadalmi állást is figyelembe veszik. Vannak vidékek, ahol 6—8 a keresztszülők száma. Ez a szám gazdagság szerint változik.

Gyakran megtörténik, hogy másvallású a keresztszülő. Az egyház ezt is elfogadja. Még hivatalos formában legalább is nem tiltakozott ellene. Hogyan vállalhat kezeséget pld. egy r. kath. keresztszülő arról, hogy a megkeresztelt kis-

gyermeket „úgy neveli és nevelteti, hogy majd egyszer önként tegyen vallást a gyülekezet előtt hitéről?“ Ez nyilvánvalóan hamis ígéret. Vallásunkat nem ismeri, így nem is nevelheti ennek szellemében a gyermeket. A lelkészek is csak akkor tudják meg, hogy kik a keresztszülők, amikor az anyakönyvbe írják az adatokat. Így megtörténhetik, amint meg is történt, hogy zsidó vallású lett a keresztszülő. A lelkésznek már előre tudni kellene a keresztszülők adatait. A szülőknél előre be kellene jelenteni, mint ahogyan bejelentik, hogy a gyermeküket meg akarják kereszteltetni. A lelkésztől tanácsot is kérhetnének ebben a tekintetben. Csak református vallásúakat kellene keresztszülőknél választani. A róm. kath. egyház milyen szigorú és határozott ezen a téren! Más vallását nem fogad el keresztszülőnek. Tudok olyan esetről, amikor a templomból küldte el a plébános a református vallású keresztanyát. Ennek híre megy és máskor nem is próbálják meg. Ha más vallású a keresztszülő, ennek gyakori következménye a közönyös református. Reverzálist könnyen adnak egyházunk kárára. Vallásukért nagy áldozatra nem képesek. Sátnya, vérszegény vallásosság jellemzi őket. Református öntudat, gályarabokra emlékeztető erős hit hiányzik belőlük.

A szülőknél is jelen kellene lenni a keresztelésnél. Általános szokás szerint nem jelennek meg. Az anya érthető okból marad távol, de az apa megjelenhetne a gyermekére nézve fontos eseményen. A kereszteléssel talán jó volna addig várni — ha a kisgyermek egészséges —, amíg az édesanya is megjelenhet a templomban. Ugyanakkor megtörténhetne a már teljesen feledésbemenő „egyházkelő“ is. Menynyivel szebb, ünnepélyesebb és áldásosabb lenne a keresztelés, ha a lelkipásztor és a szülők imája együtt szállna az ég felé, Istenhez! Talán egy-egy ilyen alkalommal sok pogányéletű szülő lelkében és szívében felfakadna a hitnek és a szeretetnek a forrása!

Mindezeket a szülők és lelkipásztorok együttes munkájával lehetne megvalósítani. Ha azt akarjuk, hogy a magyar református egyház életerős, fejlődő és viruló legyen, akkor a keresztelésre, keresztszülőkre is nagy gondot kell fordítani. Egyházunk jövője nem kizárólag csak ezeknek a kérdéseknek a megoldásán fordul meg, de erősítéséhez vagy gyengítéséhez nagyon hozzájárulhat.

Magyaróvár. *Csizmadia Károly.*

Hármas esküvő

1888 febr. 27. Turkeve. —

ifj. Tóth Salamon és Tóth Salamonné

50 esztendeje volt tehát februárban annak az érdekes és szép történetnek, melyről örömmel írok, mert egy mindnyájunk által becsült és szeretett pár embernek, a „Szeretetszövetség” jótevőinek életükre is vonatkozik. S. Tóth Salamon és neje Finta Piroskára, kik nemrégiben ünnepelték szívekben, 50 évvel ezelőtti házasságuk emlékeztét, boldogan.

1888 februárban ugyanis egy és ugyanazon napon: idősb S. Tóth Salamon, a most élőnek atyja, elvette második feleségéül özv. Finta Ignácné Bodó Zsófiát. Az ő egyik fia, szintén Salamon, elvette özv. Finta Ignácné egyik leányát: Piroskát; a Tóth Salamon másik fia, Miklós pedig elvette a Finta Piroska nőtestvérét: Máriát. Egy napon esküdött tehát az apa és két fia, az anya és két leányával. Közülök

már csak ők ketten élnek a mi városunkban: ifjabb Tóth Salamon és felesége, Finta Piroska, ki utóbbi többszörösen kitüntetett, országos hírű baromfitenyésztő is. Földjüket (kb. 100 hold), házukat az „Orsz. Ref. Szeretetszövetség” fogja kapni annak idején.

Ma voltam éppen az aranymenyekzősök tisztos házánál. Mikor nyitom befelé az ajtót, két kis árva fiucska igyekszik kifelé: „Mióta leányunk férjhez ment — mondá a háziasszony, Tóth Salamonné —, mindig van a házunknál egy-két árva“. De szép dolog, Istenem!

Bent a házban meg a temérdek Leghorn és Orpington csirke, meg millió oklevél és elismerés!

Boldog, áldott emberek, még sokáig legyenek boldogok és áldottak!

Harangszó

*Csendes az est. Az ég órjás harang.
Szellő rezdül völgy-hegyi lombokon.
S mint gyors lábú égi futár: a hang
szíveken és tájakon átoson.*

*Először halk: pszt! Gyermek hallja csak!
Bűvös mesét mond: „Ím lement a nap“.
Rózsaszínű köd ül a völgy taván.
„Isten beszél. Ugy-e édesanyám?“*

*Aztán erős: hallgatják a nagyok.
„Én Istenem, fáradt bűnös vagyok!“
Hangfoszlányt lop a hirtelenke szél.
Az este nő, a sötét verme mély.*

*A harang zúg, mint győztes hadvezér.
Rivall, dalol, zeng, énekel, beszél.
A nagy távont megrázza ércszava,
harsogva nő a komor éjszaka.*

*Pszt! csendesül, hangja zsongó mese.
Jő az álomtündér lehellete:
Már nem beszél. De most dalol a Csend.
Isten-szemek ragyognak messze fent.*

Csillagfényen ég az éj éneke.

Mutatvány *Varasdy Imre* Megérkezés című verseskönyvéből.

Dr. Nagy Sándor

v. tiszti orvosnak elhunytja.

Elöttem van az arképe, úgy írok. Elöttem van képzeletemben hatalmas alakja is. Mikor végimentek egykor ketten utcáinkon, a karcag—kisújszállási főorvos kollegájával, megpihent rajtuk az ember tekintete: íme két megtermett, szép magyar ember! Az ilyenek láttára még tán a betegség is elfut. Milyen erős volt, s mégis mily hamar összeomlott.

Csodálatos dolog, bár ezt sokszor van alkalmunk tapasztalni, hogy az ilyen nagy, erős emberekben, minő a boldogult Nagy Sándor doktor is volt, igen gyöngéd szív van. Aminthogy őbenne is az volt. Nemeslelkű, igazjó ember volt, emberszerető, könnyörülő, imádságos lelkű. — Hallottam is az utcákon, midőn elhunytakor emlegették nevét az emberek áldó szóval, könnyhullással. Hogyhát kár az ilyen embereknek meghalni, elmenni közülünk. Százévekig kéne élniök! Igen! Szántuk, megkönnyeztük őt halálában. Azért is, mert élete delén, az 50 év határán alig valamivel túl pihent el. Meg azért is megrendített bennünket gyászos elhunytja, mert nagyhirtelen történt. Még aznap reggel elkészönt drága szeretteitől s néhány óra múlva már halottan omlott végig doktori rendelője padlózatán. Óh, ilyenkor mindig eszembe jut a német költő szép verse (szeretném eredeti nyelven ide iktatni, mert úgy feleséges, szép a szavak zenéje!), magyarra át próbálom fordítani:

*Óh, micsoda az ember tudása?
Éjszakai sötétben tömkeleg!
Óh, micsoda az ember ereje?*

*Annyi csak, mint kis gyermek ereje?
És mit vihet véghez az ember?
Mi ehhez a hatalma?
A Te hatalmadhoz mérve,
Óh, Mindenható, csak annyi,
Mint kis hab a roppant tengeren.
És a boldogságunk, és a virulásunk?
Tarkaszép elműlandó álom!*

Reggel elbúcsúzunk szeretteinktől s este, mire hazaérnek, ravatalon találunk. Ember, mikor küszöbödön kilépsz, imádkozzál! — mondja a keleti példaszó.

S most három árva sír! Melyik a leg-árvább? Az édesanya-é, ki egyetlen fiát, egyetlen gyermekét siratja mindhalálig? — vagy az özvegy, kinek élete a gyászok sorozata? Édesanyját, atyját régen eltemette s most hitvesétől kellett elszakíttatnia. Vagy az atyátlan árva kis leány, aki tanul, tanul, előtte könyvek, írások, s azokra könnye hull?

És a sok meggyógyult beteg, kik az emlékét áldják a fáradhatatlan jó embernek, ki nappal betegeit járta, gyógyíttatta, vigasztalta, éjszakákon át meg készítette az orvosi kimutatásokat! Épp ez lett — gondoljuk —, halála is: a szünet nélkül való munka. Nem bírja idegzetünk, nem bírja a szív!

Temetése nagy részvéttel ment végbe. A templom csak nagy ünnepnapokon telik úgy meg, mint az ő végtisztesség-tételén.

Sírtunk a sírókkal.

Áldja meg az Isten, akit sirattunk, meg azokat, akik siratják!

LIII.

Guymas mexikói városból a közel-múltban egy 93 karátos gyöngyöt hoztak Londonba. A gyöngyöt egy indián találta s adta el 500 pengőért. Londonban 80.000 P-t adtak érte. Ugyanez történt a híres citromszínű ú. n. flórenci gyémánttal, amelyet Bátor Károly burgundi herceg vesztett el a grandsoni csatában 1476-ban. Egy svájci katona találta meg s 4 pengőért adta el egy papnak. A pap 5000 forintért adta el s az új tulajdonos 10.000 forintért bocsátotta áruba. II. Gyula pápa már 20.000 dukátot adott érte. Ma a Habsburgok kincsei között van s 4.000.000 P-re becsülik. Nem ér semmit, ha gyöngyöt, vagy gyémántot találunk és nem tudjuk az értékét. Mit használ Jézus, ha csak szavalni tudunk róla s nem merítünk az ő végtelen gazdagságából?